

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่น:
ศึกษากรณีกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นสตรียอดเยี่ยมประจำปี 2540

นางสาว รวีวรรณ วรรณพานิชย์



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2542

ISBN 974 - 332 - 969 - 2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย


Factors Influencing the Acceptance of the Political Roles of
Female Local Leaders :
A Study of the Awarded Female Commune and
Village Headmen of the Year 1997

Miss Rawiwan Wannapanich


A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Government
Department of Government
Graduate School
Chulalongkon University
Academic Year 1999
ISBN 974 – 332 – 969 - 2


หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่น:
ศึกษากรณีกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นสตรียอดเยี่ยมประจำปี 2540
โดย นางสาว รวิวรรณ วรรณพานิชย์
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร


บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต


..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กิระนันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนาธิภักย์)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

รวีวรรณ วรรณพานิชย์ : ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่น : ศึกษากรณีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านสตรียอดเยี่ยม ประจำปี 2540 (Factors Influencing the Acceptance of the Political Roles of Female Local Leaders: A Study of the Awarded Female Commune and Village Headmen of the year 1997) อ. ที่ปรึกษา: ผศ. ดร.ไชยันต์ ไชยพร ,83 หน้า. ISBN 974-332-969-2

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่น : ศึกษากรณีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านสตรียอดเยี่ยม ประจำปี 2540 นี้ เป็นการศึกษาโดยการทอดแบบสอบถามบุคคลผู้ร่วมปฏิบัติงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสตรียอดเยี่ยมประจำปี 2540 ปกครองอยู่จำนวน 198 คน โดยศึกษาประเด็นการยอมรับจากปัจจัยของสตรีผู้นำ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณสมบัติส่วนตัว ประกอบด้วย การดำรง ความสุภาพอ่อนโยน จริยธรรม การเบียดเบียน ความอดทน ความยุติธรรม และความเสียสละ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ ประกอบด้วย ภารกิจด้านวัฒนธรรมและประเพณี การส่งเสริมอาชีพ งานพัฒนาท้องถิ่น การปราบปราม การสืบสวนข้อเท็จจริง การบำบัดทุกข์บำรุงสุข การบำรุงสาธารณประโยชน์ และด้านความรู้ความสามารถเฉพาะตัว ประกอบด้วย ความรอบรู้ ความสามารถและไหวพริบ การรวมกลุ่มและการประชุม การสร้างบารมี การประสานงาน การพบปะประชาชน การจัดทำแผนงาน ความเด็ดขาดในการตัดสินใจ ความใจกว้าง การควบคุมงาน และความกระตือรือร้น

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. การยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่นยอดเยี่ยมมีผลจากปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถเฉพาะตัว และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยประชาชนยอมรับบทบาทผู้นำสูงสุดในความสามารถในการประสานงาน และยอมรับน้อยสุดในคุณลักษณะเฉพาะตัวในด้านการเบียดเบียนหรือเรียไร
2. การยอมรับของชุมชนในภาวะผู้นำสตรีท้องถิ่นยอดเยี่ยมเกิดจากความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว มากกว่าความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ภาควิชา การปกครอง
 สาขาวิชา การปกครอง
 ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติ รวีวรรณ วรรณพานิชย์
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C831709
KEY WORD:

MAJOR GOVERNMENT

FACTORS INFLUENCING THE ACCEPTANCE OF THE POLITICAL ROLES OF FEMALE LOCAL LEADERS : A STUDY OF THE AWARDED FEMALE COMMUNE AND VILLAGE HEADMEN OF THE YEAR 1997.

THESIS ADVISER : ASST. PROF. DR. CHAIYAN CHAIYAPORN., 83 PP.

ISBN 974-332-969-2

This is the study of factors contributing to how the constituents accept a woman as the community leader. The study made use of the case that some women were elected as "The Awarded Female Sub-District and Village Headmen of 1997". The questionnaire technique was used as the research instrument. The questionnaires were answered by 198 people who were work colleagues of The Awarded Female Commune and Village Headmen through random sampling method. The questionnaires were aimed at investigating 3 related areas namely 'personal quality', 'professional knowledge' and 'personal ability'. 'Personal quality' included modesty, gentle, ethic, financial contribution request, patience, fairness and dedication. Regarding 'professional knowledge', it included missions on culture and tradition, career promotion, community development, law enforcement, fact finding, trouble shooting, and community facility provision. Regarding 'personal ability', it included having vision, competence and resourcefulness, holding effective meetings, charisma, coordination, face-to-face meeting with people, good planning, good decision making, generosity, monitoring and following up work, as well as enthusiasm. The result of the study were:

1. The people mostly accept the 'personal ability as good organizers' of the female local leaders, and consider the 'personal quality : financial contribution request' at the lower level,
2. 'The people's acceptance of female local leaders is resulted from 'personal ability' not their competence in job description as fixed by the laws concerned.

ภาควิชา..... การปกครอง.....

สาขาวิชา..... การปกครอง.....

ปีการศึกษา..... 2542.....

ลายมือชื่อนิติ..... ภาวณ พงษ์พานิชย์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลจากการจุดประกายแนวความคิดจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์คุษฎีบัณฑิต ของอาจารย์สมิหรา จิตตลดากร ในหัวข้อเรื่อง ภาวะผู้นำของสตรีในการปกครองท้องถิ่นของไทย ประกอบกับผู้วิจัยรับราชการในตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงถือว่าเป็นบุคคลแรกที่สมควรจารึกจารึกไว้ ณ ที่นี้ให้เป็นปรากฏ

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร ที่ได้ให้คำแนะนำ ชี้แนวทาง ประเด็นที่น่าสนใจศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งท่านอาจารย์อีก 2 ท่านที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่ได้ชี้แนะประเด็นข้อบกพร่องและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาการปกครองทุกท่าน และที่ขาดเสียมิได้คือ คุณอรพินทร์ วินิจผล พี่สาวที่แสนดีของข้าพเจ้าที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด นอกจากนี้ท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีอาจนำเสนอได้หากปราศจากความร่วมมือจากกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาระบบงานฝึกอบรม วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ท้ายที่สุด หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสามารถใช้เป็นประโยชน์ให้กับผู้ศึกษาค้นคว้าได้ ผู้วิจัยขอมอบกุศลผลบุญอันเกิดแก่การนี้แด่บุคคลในครอบครัวของผู้วิจัยทุกท่าน อันประกอบด้วย คุณแม่ดารามณี วรรณพานิชย์ พี่น้องทุกท่านที่ได้คอยให้กำลังใจ ห่วงใย ให้คำปรึกษาและสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งดวงวิญญาณในสัมปรายภพของคุณพ่อเชาวน วรรณพานิชย์

แต่หากมีข้อบกพร่องใด ๆ อันเกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นางสาว รวิวรรณ วรรณพานิชย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	3
กรอบความคิดการวิจัย	3
สมมติฐาน	7
ขอบเขตการศึกษา	7
นิยามศัพท์	7
การนำเสนอรายงานการศึกษาวิจัย	7
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดในการศึกษา	8
ผู้นำและภาวะผู้นำ	8
ประเภทหรือตัวแบบของผู้นำ	12
คุณสมบัติและวิธีการที่ดีบางประการของผู้นำ	14
ปัจจัยส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทเป็นผู้นำทางการเมือง การปกครอง และบริหาร	15
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	17
สตรีกับการเมืองระดับท้องถิ่นของประเทศไทย	20
ปัจจัยที่ทำให้การบริหารงานขององค์กรหญิงประสบผลสำเร็จ	27
การยอมรับของประชาชนที่มีต่อผู้นำสตรีในประเทศไทย	28
การยอมรับของประชาชนที่มีต่อผู้นำระดับตำบลและหมู่บ้านของไทย	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย	35
ประชากรวิจัย	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4	
ผลการศึกษาวิจัย	38
ภูมิหลังของสตรีผู้นำ	38
โลกทัศน์และลักษณะการทำงานของสตรีผู้นำ	41
การยอมรับบทบาทของสตรีผู้นำ	46
การทดสอบสมมติฐาน	57
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	61
รายการอ้างอิง	65
ภาคผนวก แบบสอบถาม	68
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์	84

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1. จำนวนสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล	22
2. จำนวนและสัดส่วนของสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.จ.	23
3. สถิติการมีส่วนร่วมของสตรีในตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ปี 2532-2539	24
4. สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	25
5. การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง จำแนกเพศ พ.ศ. 2541	26
6. ประชากรเป้าหมายในการศึกษาวิจัย	35
7. ภูมิหลังของสตรีผู้นำ	39
8. ลักษณะการทำงานและโลกทัศน์ของสตรีผู้นำ	44
9. ภูมิหลังของผู้แสดงความคิดเห็นในประเด็นการยอมรับบทบาทของสตรีผู้นำ	47
10. ประเด็นการยอมรับบทบาทสตรีผู้นำ จำแนกตามแผนภูมิหลังของสตรีผู้นำ	51
11. ประเด็นการยอมรับบทบาทของสตรีผู้นำจำแนกตามโลกทัศน์ของสตรีผู้นำ	54
12. ประเด็นการยอมรับของสตรีผู้นำจำแนกตามลักษณะการทำงานของสตรีผู้นำ	56
13. สรุปประเด็นการยอมรับบทบาทสตรีผู้นำ	58
14. เปรียบเทียบประเด็นการยอมรับด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ และด้านความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว	60